

Az Integrált beszámolás költség-haszon elemzésének irodalmi, és hazai praktikus aspektusai

DOI: [10.29180/978-615-6342-50-8_10](https://doi.org/10.29180/978-615-6342-50-8_10)

SZERZŐK:

Hegedűs Szilárd¹, Fellegi Miklós², Sági Judit³

ABSZTRAKT

A tanulmány célja, hogy az integrált beszámoló alkalmazása által nyújtott előnyöket bemutassa, ugyanakkor rámutasson a bevezetés és a beszámolási rendszer alkalmazásának költségeire, erőforrásigényére. A nemzetközi irodalom felhívja a figyelmet az integrált jelentéstétel előnyeire, a beszámoló minőségének javítására, illetve az átláthatóbb transzparens működés gazdasági és pénzügyi előnyeire. Ezért a tanulmány a költségoldalt veszi górcső alá, azonosítja az integrált jelentéstétel főbb költségtényezőit, amelyek közül a legfontosabbak: igények és lehetőségek elemzésének költségei, adatgyűjtés költségei, rendszerlétrehozás költségei, amelybe beletartoznak a szellemi termékek költségei, valamint a tanácsadási költségek. A bevezetésen túlmenően a folyamatos működtetés is költségekkel jár, hiszen minden érintettre kiterjedően szolgáltat adatokat. A tanulmány a szakirodalomban nyerhető bizonyítékok alapján határozza meg az integrált beszámolás pozitív hatásait is. Az integrált jelentések bevezetésének és működtetésének rendszerét megértve a szerzők módszertant javasolnak e jelentések előnyeinek és költségeinek felmérésére.

Kulcsszavak: költség-haszon elemzés, beszámolás, tulajdonosi érték

ABSTRACT

The aim of the study is to demonstrate the benefits of using integrated reporting, while at the same time highlighting the costs and resource requirements of implementing and using the reporting system. The international literature highlights the benefits of integrated reporting, the improvement in the quality of reporting and the economic and financial benefits of greater transparency. Therefore, the study focuses on the cost side, identifying the main cost drivers of integrated reporting, the most important of which are: the cost of analysing needs and opportunities, the cost of data collection, the cost of implementing the system, including the cost of intellectual property, and the cost of consultancy. In addition to implementation, there are also costs for ongoing operation, as it provides data for all stakeholders. The study also identifies the positive impacts of integrated reporting based on evidence from the literature. Understanding the system for implementing and running integrated reports, the authors propose a methodology for assessing the benefits and costs of such reporting.

Keywords: cost-benefit analysis, reporting, shareholder value

¹ Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar, Pénzügy Tanszék,
e-m ail: hegedus.szilard@uni-bge.hu

² Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar, Pénzügy Tanszék

³ Budapesti Gazdasági Egyetem Pénzügyi és Számviteli Kar, Pénzügy Tanszék

Bevezetés

Nincsen rózsza tövis nélkül – tartja a közmondás. Ez nem csak a virágokkal, de a gazdasági élettel sincs másképp, így ebből adódóan egy beszámolási rendszert szükséges több oldalról is elemezni, értékelni. Ebben a vonatkozásban az integrált beszámolás nemzetközi irodalmát vetettük alá szisztematikus irodalomelemzésnek. Törekvésünk az volt, hogy képet kapjunk az integrált beszámolás pozitívumairól és ódiúumairól. Mivel hazai körben elterjedtség csekély, így elemzésünkkel kívánunk támpontot adni arra vonatkozóan, milyen módon lehet mérlegre állítani az előnyöket és a költségeket.

Irodalmi háttér, avagy kutatási megközelítések az Integrált beszámoló hatásainak felmérésé érdekében

A tanulmány e fejezete ahhoz ad támpontot, hogy az Integrált beszámoló <IR> hatásait mely kutatómódszertani megközelítéssel vizsgálták a szakirodalomban. Az Integrált beszámoló (továbbiakban az angol rövidítést alapul véve: IR) kutatását két megközelítésből végezték el az irodalomban, kvalitatív és kvantitatív módszerekkel Obeng et al., 2020 feltárásai alapján.

Kvalitatív módszertannal alapvetően konceptuális tanulmányok vizsgálják a kérdést, amelyek tapasztalati, narratív platformra helyezkedve próbálják az IR beszámoló jó gyakorlatait, a jól működő IR beszámoló rendszer feltételeit feltárni, ezzel összefüggésben a kvalitatív jellemzőkkel érzékelt előnyöket bemutatni. Ezen tanulmányok az IR beszámoló alkalmazása mellett érvelnek, továbbá az operatív működés közben elemzik az IR beszámoló szerepét (Eccles et al., 2010; Eccles & Serafeim, 2015, Adams et al, 2016).

Kvantitatív tanulmányok főként matematikai alapon kívánják az IR hatásait, következményeit, számszerűsíthető előnyeit az IR gyakorlat kapcsán. A megközelítésmód Obeng et al., 2020 szerint két aspektusra osztható:

- empirikus kutatások, amelyek főként pénzügyi adatokra alapoznak (pl. Barth et al., 2017; Bernardi & Stark, 2018; Zhou et al., 2017);
- kísérletező megközelítések, amelyek saját modellek alkalmazásával mérik az IR hatásait mindenekelőtt Green & Cheng, 2019; Reimsbach et al., 2018.

A két módszertant ötvözi Adams & Simnett (2011), továbbá Owen (2013). Mindkét tanulmány arra a végkövetkeztetésre jutnak a szerzők, hogy nem elegendő a kvantitatív szemlélet az IR alkalmazásának és hatásainak felmérésére, szükség van. Pozitív hatást megállapításaiban a jobb döntéshozatalban látják a szerzők, amely oka az integrált gondolkodásmód, másrészt az érintettek felé fordulás. Korlátként tekint az IR hatásainak megítélése szempontjából Flower (2015), hogy a tanulmányok szűk körben vizsgálják az IR hatásait, másrészt, jelentős a szakmai szervezetek szerepe a kutatásokban.

Az empirikus kutatásokban az IR bevezetésének okait, mind a genezisre hatást gyakorló tényezőket vizsgálják. Ennek módszertani megközelítése főként tőzsdei adatok elemzésére alapszik, és regresszióelemzés, logisztikus regresszió módszerével tárja fel a meghatározó tényezőket. A IR beszámoló választásának önkéntes okait ezen tanulmányok a fenntarthatósággal, üzleti etikával, hosszú távú döntésekkel vagy az adott ország jogrendszerével, valamint az adott ország kulturális dimenzióival hozzák összefüggésbe (Frias-Aceituno et al., 2014; García-Sánchez et al., 2013; Jensen & Berg, 2012 idézi Obeng et al., 2020)

Az empirikus kutatások másik típusa az IR gyakorlatokat, illetve a tőzsdei hatásokat mérik. Ezzel összefüggésben jól alkalmazható megközelítés, hiszen a tőzsdei információk azonnali visszacsatolási lehetőséget biztosítanak, illetve idősoros elemzés segítségével a hatások felmérhetőek (Haji & Anifowose, 2016).

A magyar gyakorlat vizsgálatával a legfontosabb nehézség, hogy nagyon alacsony a tőzsdén jegyzett cégek száma, valamint szűk körű a nem pénzügyi beszámolóra kötelezett társaságok köre, mint az IR potenciális célcsoportja.

A kutatások másik szempontrendszere, hogy milyen hatással van a vállalati működésre, mennyire jelent fegyelmező erőt a vállalat működése szempontjából (Bushman & Smith, 2001, valamint Huang & Zhang, 2012).

Mivel széles körben Dél-Afrikában alkalmazzák az IR jelentéseket, a felsorolt kutatások nem találták bizonyítottnak, hogy a dél-afrikai eredmények extrapolálhatóak-e más országokra is.

IR költségei az elméleti háttér vonatkozásában

Budapesti Gazdasági Egyetem részvételével megvalósult egy nemzetközi projekt (INTEREST), amely célja az volt, hogy útmutatót adjon a hazai kis-és középvállalatok számára az IR bevezetésére. E tanulmány is e projekt részét képezi.

1. ábra A bevezetési költségek szisztematikus ábrája

A projektindítás költségei
<ul style="list-style-type: none">• Külső tanácsadás• Az alkalmazottak bérköltsége
A projekt végrehajtási költségei
<ul style="list-style-type: none">• IT-infrastruktúrába eszközölt beruházások• Rendszer kialakítási, módosítási költségek• Külső tanácsadás• Az alkalmazottak bérköltsége
Fenntartási költségek az integrált jelentés bevezetése után
<ul style="list-style-type: none">• Az integrált jelentés működési költségei• Az integrált jelentésből adódó változások költségei• Egyéb tulajdonosi költségek

Forrás: Madarasiné, 2021, pp. 19

A tanulmány a költségeket három jól elkülöníthető csoportba sorolja:

- projektindítási költségek,
- projekt végrehajtási költségek,
- fenntartási költségek.

A kronológiát vizsgálva látható, hogy az első két költségcsoport a létrehozáshoz kapcsolódik, pénzügyi szemléletben nézve a kezdeti pénzáram részeit jelentik, míg a harmadik költségcsoport az elemzési szempontból a működési pénzáramhoz kapcsolódik. Ezen költségek jól mérhetőek, a könyvelési rendszerbe illeszhetőek, illetve differenciálhatóak szükség esetén. Figyelembe kell venni a meglévő erőforrások más célú felhasználásának alternatív költségét. Ezen költségek legfőképp abból adódnak, hogy az alkalmazottak olyan köre is részt vehet a projektben, akik nem végeznek más feladatot. Ez a társaság szempontjából értékteremtő folyamat lehet. Más szóval alapfeladatát csökkentjük, ahol feltételezhetően nagyobb tudással rendelkezik, ami jelenti az alternatív költségét. Rejtett költség lehet, hogy a társaság működése nagyobb nyilvánosságot kap, ez egyfelől erősítheti a fogyasztói, partneri bizalmat, ugyanakkor jelentős információöbbltetet oszt meg magáról, amely a versenytársak figyelmét is felkeltheti, ezzel rontva a társaság pozícióit (**1.ábra**).

A témával kapcsolatban sajnos kevés empirikus kutatás jelent meg, az egyik legmeghatározóbb a Black Sun (2012) kutatása, amely igyekezett nem csak a pozitív hatásokat, de az esetleges árnyoldalakat is figyelembe venni.

1. táblázat A IR bevezetésének és működtetésének költségei

Potenciális költség, kiadások	Irodalmi forrás
Eltérő számviteli környezetből adódó költségnövekedés	Black Sun (2012)
Beruházások kezdeti szakaszaiban jelentős többletadminisztrációs teher	
Jelentős tőkeigény a jelentéstételi IT költségeinek megvalósításához	
Értékteremtés folytán másodlagos folyamatfejlesztési költség	

Forrás: Black Sun (2012) alapján saját szerkesztés

A felmérésben megállapították, hogy a legnagyobb költségnövekedést egyértelműen a jelentéstétel adta, de a felmérésben ez sem volt egyöntetű. Nagyban függött attól a tényről, hogy milyen volt a korábbi jelentéstételi rendszerük. Feltételezhetően, ahol kevésbé volt fejlett a korábbi jelentéstételi rendszer, azon társaságok 50%-os mértékű költségnövekedésről számoltak be, jóllehet kontrollváltozó nem volt a korábbi rendszer fejlettségét illetően. Azt viszont felmérte a vizsgálat, hogyan értékelték a vizsgált társaságok a költségnövekedést, az általános vélekedés az volt, hogy megtérülő befektetés. Szintén megállapították, hogy a beruházások esetében számottevően nőtt a jelentéstételi kötelezettség, azonban a későbbi beruházásoknál ez a költségszint stabil maradt, tovább nem növekedett. Ez a tény arra utal, hogy a szervezet megtanulta az IR jelentéstételt (**1. Táblázat**).

Fény derült arra is, különösen szolgáltatók körében, hogy bizonyos tőkeelemek nem relevánsak működésük szempontjából, ezért erre vonatkozó riportot elhagyják. Ugyanakkor az EU-s direktívák

változása miatt erről való beszámolás is kötelező lesz, a válaszadók főként Dél-Afrikából kerültek ki, akikre e szabályozás nem releváns.

Mivel az IR az üzleti folyamatok, az értékteremtés átfogó átvilágításával kezdődik, így számos esetben az jelentett többletköltséget, hogy az üzleti folyamatok megértése több dimenziót vont be, így a lényegességi elemzés kiterjesztése növelte a költségeket. Ezen tényező azonban későbbiekben nagyobb bizalmat jelentett az adatok minősége szempontjából. A költségek jelentős része az infrastruktúra esetleges bővítéséből adódik, ahogyan utaltunk rá. Nagyban függ tehát az adaptációs képesség a jelenben elérhető vállalati irányítási rendszertől, a controlling, és számviteli információs rendszer fejlettségétől.

Szólnunk kell arról is, ha a kutatási eredmények nem vázoltak kedvező képet empirikusan az IR bevezetéséről.

2. táblázat IR bevezetésének kedvezőtlen hatásai, esetlegesen nem detektált hatások

Hatástalanság, kedvezőtlen hatás	Irodalmi forrás
Nem mutatható ki kapcsolat a jobb pénzügyi mutatók és az IR alkalmazása között	Churet & Eccles (2014), Conway (2019)
Nincs hatás a tőkeköltségre	Caglio et al., 2020
Jelentések nagy száma csökkent az elfogadottságot, hatékonyságot	Havlová (2015) Steyn (2014) Flower (2015)
Nincs megfelelő IT háttér	Steyn (2014)

Forrás: Saját szerkesztés (2022)

Az egyik legfontosabb megállapítása Caglioniak és szerzőtársainak volt, akik empirikus kutatása során nem sikerült statisztikai kapcsolatot feltárni a tőkeköltség, és a gazdasági hozzáadott érték (EVA) vonatkozásában. Churet és Eccles (2014) azt jelzik, hogy az IR nem áll kapcsolatban a jobb pénzügyi teljesítménnyel. Havlová (2015) megállapította, hogy a legfőbb ellenállási tényező az IR beszámolókkal szemben, hogy jelentős számú jelentést igényel. Ennek a száma az IR elutasításának legfőbb okaként mutatta be. A több információ mennyiségét Steyn is igazolta, felhívta a figyelmet, hogy esetleg kétélű fegyver lehet, amelyből a versenytársak is profitálhatnak, erősen kompetitív piaci környezetben. Steyn leszűrte kutatásából azt is, hogy a vezetők számára is szükséges jelentős változtatása a meglévő információs rendszerekben is, e tényező inkább gátló tényezőként azonosítható (2. táblázat).

A bevezetési folyamat kapcsán nem szabad elfeledkezni az általános szervezeti viselkedésről, amely a változásokra az alábbi reakciókat teheti:

- tagadás és elutasítás fázisa,
- szorongás és visszahúzó fázisa,
- kipróbálás és kísérletezés fázisa,
- elfogadás és elköteleződés fázisa.

Ezen fázisokra profi tanácsadó stáb esetén is számolni kell a szervezetnek, az irodalomban nem taglalt alternatív költség lehet egy-egy munkavállaló kilépése is a projekt hatására.

IR pozitív hatásai az elméleti háttér vonatkozásában

A szakirodalomban feltárt pozitív hatásokat három vetületből mutatjuk be, tipizálva a témában megjelent tanulmányokat. Ezen szegmensek:

- pénzügyi,
- operatív működésbeli,
- reputációbeli pozitív hatásokkal azonosítottuk.

Ahogy a 3. táblázat összefoglalja, a kutatások legfőképp az IR kedvező vonatkozásainak pénzügyi vetületeit veszik górcső alá. Ez természetesen nem véletlen, hiszen a jelentés integrált gondolkodásmódjának meghatározó célja, hogy a társaságok tevékenységeinek átfogó gondolkodásmódban jelenítse meg. Másrészt, a beruházások logikájának mentén a képződő többletnek adnak fedezetet a beruházások által generált költségekre, és ezek alapján lehet a projekt sikerességéről dönteni.

A reputációs kedvező hatás abban nyilvánul meg, hogy a nagyobb nyilvánosság kapcsán a szervezet ismertsége nő, nagyobb lesz a termékek iránti kereslet, másrészt a befektetők is jobb minőségű információkat kaphatnak a szervezetről. Ez kedvező hatást gyakorolhat a szervezet hírnevére is, amely aztán pénzügyi hasznokká alakulhat.

3. táblázat Az IR bevezetésének kedvező hatásainak bemutatása három vetületben

Pozitív hatás	Irodalmi forrás
Pénzügyi kedvező hatás	
Előrejelzési hiba csökkenése és az előrejelzési pontosság javulása	Zhou et al. (2017), Bernardi & Stark (2018)
Saját tőke költségének csökkenése	Zhou et al. (2017)
Pozitív kapcsolat az IR minősége és részvények likviditása, jövőbeli várakozások között	Barth et al. (2017)
Beruházások hatékonyságának emelkedése	Barth et al. (2017)
Vállati érték növekedése	Lee & Yeo (2016), Cosmulese et al. (2019); Landau et al. (2020),
Javuló ESG minősítés	Conway (2019)
Hosszú távú befektetők nagyobb jelenléte	Vitolla et al., (2020a, 2020b)
Alacsonyabb ügynöki költségek	Obeng et al (2020)
Működési kedvező hatás	
Pontosabb adatszolgáltatás, minőségi információk	Fernando & Hermawan (2019) Owen (2013) Adams & Simnet (2011)
Kisebbségi információfeldolgozási költségek	Lee & Yeo (2016)
Termékfejlesztés stratégiába illeszkedésének javulása	Lee & Yeo (2016)
Reputációs kedvező hatás	
Több információ a vállalatról	Steyn (2014.)

Forrás: Saját szerkesztés (2022)

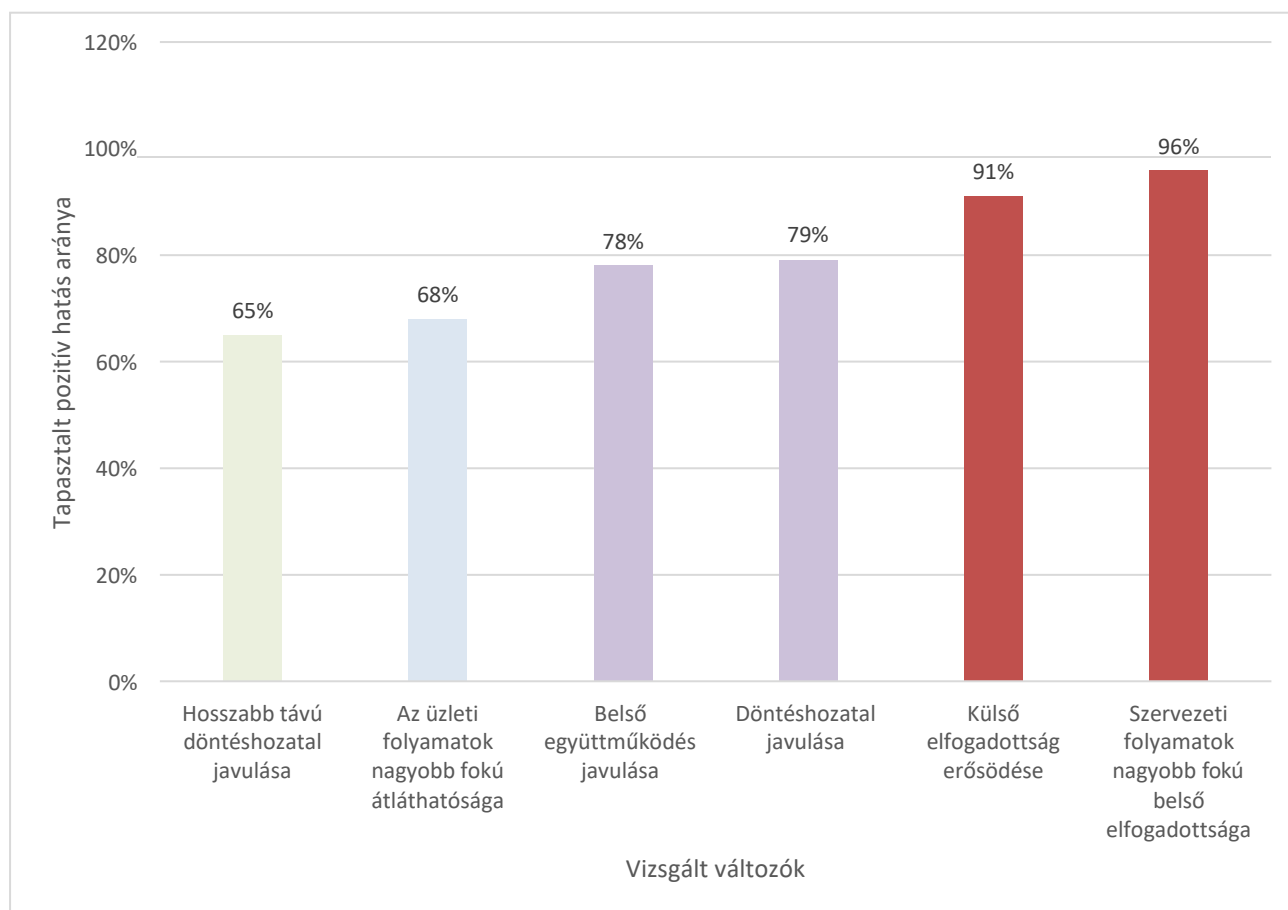
Működési kedvező hatás, hogy jobbá válik az adatszolgáltatás, továbbá a beszámoló minősége is javul. Ennek természetesen lehetnek hatásai a reputációra is. Némiképp ellentmond a Black Sun kutatásával, hogy javul az információfeldolgozás költsége, amely véleményünk szerint akkor tud teljesülni, ha:

- korábban is fejlett volt az adatszolgáltatási rendszer,
- korábban szétagoltan működött,
- megvan a megfelelő elkötelezettség a projekt sikerére.

Talán a szervezet működéséről vonatkozó komoly előny, hogy átgondolt működést tesz lehetővé, tehát önmagában egy folyamatfejlesztési projektként is felfogható. Így a termékfejlesztés, és ennek számbavétele átláthatóvá válik.

A pénzügyi hatások sokszínűek, a táblázatból jól látszik, hogy főként a tőzsdén jegyzett cégek számára jelent jól mérhető, számszerűsíthető előnyt. Ebből a szempontból a magyar gyakorlat erősen kihívásokkal teli, hiszen egy tőzsdei vállalat alkalmaz IR beszámolót (**3.táblázat**).

2. ábra IR beszámolókat kedvező hatásai a Black Sun (2012) empirikus kutatása alapján

Forrás: Black Sun (2012) alapján saját szerkesztés

A Black Sun kutatása főként a reputációs, valamint a működési előnyökre helyezik hangsúlyt, a pénzügyi vonatkozásokat is vizsgálják, de a tanulmány a fókusz ezen eredmények bemutatására helyezi **(2 ábra)**.

A Black Sun kutatása megállapította, hogy legnagyobb mértékben a szervezeti folyamatokra belső támogatására van hatással az IR bevezetése. Ennek oka, hogy az üzleti folyamatokba való bevonódás foka az keretrendszer alkalmazásával jelentősen emelkedik. Szintén erős pozitív hatást gyakorol a külső elfogadottságra az IR alkalmazása. Ez főként befektetői, illetve vevői oldalon jelentkezik, így járulva hozzá az eredményességre. Ezt támogathatja az előző két változónál kisebb mértékben, de magas pozitív válaszadói aránnyal a döntéshozatal és a belső együttműködés javulása. Ez tehát azt jelzi, hogy az IR elősegíti a szervezeti kohézió kialakulását. Éppen ezért meglepő, hiszen feltétele lenne az üzleti folyamatok transzparenssé válásának, ezt a vállalatok kisebb hányada válaszolta, de 50%-nál magasabb arányban. A legalacsonyabb hatással a hosszú távú döntéshozatalra volt a keretrendszernek, így azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a keretrendszer a stratégiai menedzsmentbe épülése nem éri el a kellő szintet. A döntéshozatalban lehetnek irracionalitások is (Sipos & Tóth, 2005; Sipos & Tóth, 2006).

IR költség-haszon elemzésére alkalmazott elvi keretrendszer

A hazai irodalmi források között meghatározó Madarasiné et al (2021), Moussa et al (2021) Boros et al (2022) munkája. Az elemzésnél a költség-haszon elemzés általános keretrendszerét vettük alapul, a költségek vonatkozásában hivatkozási pont Madarasiné (2021) munkája, illetve a bevételek vonatkozásában a Shareholder Value modell Bárczi (2011) és Rappaport (2002) alapján.

IR költségeinek csoportosítása

A költségeket a költség-haszon elemzés (röviden KHE) módszertani megközelítését követve mutatjuk be.

3. táblázat *A költségek csoportosítása*

Bevezetési költség	1.év	xév	Összesen
Külső tanácsadási költség			
Alkalmazottak bérköltsége			
Képzési költségek			
IT költségek			
Rendszer kialakítási költségek			

Teljes beruházási költség			
Fenntartási költségek	1.év	x.év	Összesen
Az integrált jelentés működési változó költségei			
Az integrált jelentés működési állandó költségei			
Egyéb tulajdonosi költségek			
Tanácsadási díjak, auditok költségei			
Fenntartási költségek összesen			
Korábbi jelentéstétel költségei	t-x.év	x.év	Összesen
Állandó költségek			
Változó költségek			
IT költségek			
Korábbi jelentéstétel költségei összesen			

Forrás: Madarasiné (2021) alapján saját szerkesztés

A 4. táblázat struktúrájában összeállítható egy adott elemzési keretrendszer, amely alkalmas lehet megfelelő formátumban alkalmazva a vállalatok számára eligazodást adni, hogy épüljön fel a vizsgált költségek. Számviteli értelemben érdemes ezen költségeknek önálló számlaszámot kapni, vagy elkülönült könyvelést igényel **(4. Táblázat)**.

IR hasznainak felmérési lehetőségei

A hazai viszonylatban azért nehéz a bevételi oldalt mérni, mivel a szakirodalomban taglalt változók jelentős részben nem mérhetők az alacsony tőzsdei aktivitás miatt. Azonban megfelelő lehetőséget kíván Rappaport (2002) által kifejlesztett Shareholder Value- tulajdonosi érték. A modell értékgenerátorokkal határozza meg a szabad pénzáramot, így ezen számítások a nem nyílt társaságok esetén is elvégezhetőek (Zéman – Fónagy, 2004; Fónagy, 2004).

A koncepció hét értéktényezőt fogalmaz meg (Rappaport,2002):

- az árbevétel növekedési üteme (Gs),
- az üzemi eredményhányad (ROS),
- az effektív 'cash' adóráta (Tc),
- tárgyi eszközökbe immateriális javakba történő beruházások, működtökébe történő beruházás (CI),
- a tervezési időszak hossza (n), valamint
- a befektetett tőke költsége (WACC).

Ezek változók mindegyike számítható a hazai KKV szektorban, így alkalmas lehet a hatások direkt visszamérésére, ahogyan a stratégiai tervezésnél is bevett módszernek számít a tulajdonosi érték modell. A felmerülő költségeket a pótlólagos pénzáramokkal összevetve meg lehet állapítani az IR bevezetésének pótlólagos hozzájárulását. Az értékgenerátorok a társaságok működésének teljes vetületét lefedik, így hatással vannak az üzletpolitikára, a piaci pozícióra, lekötött eszközök szintjére, továbbá figyelembe veszi a pénz időértékét a tőkeköltség számításával. A vállalatértékelési módszerek között ajánlható még az gazdasági profit modell, de nagyszámú számviteli korrekciós tételt alkalmaz, hazai számviteli környezetben való alkalmazása nem elterjedt.

Következtetések

A szakirodalmi feltárás igazolta, hogy a témával jelentős számú irodalom foglalkozik, amely elsődlegesen az IR beszámolók pozitív fejleményeivel foglalkozik. Ezek főként tőzsdei környezetben mérhetők, a szakirodalom a költségekről csak kismértékben számol be, ez jól látszik a két fejezetrészben felhasznált irodalmak számán is. Az IR alkalmazása hazai vállalatoknál nagyon kismértékben, szűk körben elterjedt, kkv-k körében való alkalmazása minimális. A szakirodalomban feltárt pozitívumok is főként a tőzsdén jegyzett cégek vonatkozásában értékelhetők, mérhetők megfelelően. Mivel az alkalmazás jelentős mértékben üzleti titoknak minősül, így valós költségadatokra nem lehet az elmélet áttekintéséből adatot nyerni, a legtöbb forrás igyekszik a pozitívumokat kiemelni, tanulmányunk igyekezett a negatívumokat is rendszerbe foglalni.

Ezen feltételek mellett a kutatóknak „fel van adva a lecke”, hogy olyan keretrendszert javasolni a hazai cégek számára, amely adekvát, jól mérhető, számítható. Ezzel összefüggésben a költség-haszon elemzést ajánljuk a IR hatásainak felméréséhez. Legfőbb érvünk ezzel kapcsolatban, hogy a költségek relatíve jól meghatározhatóak, azonosíthatóak, így ezzel a résszel kisebbek a kihívások. A bevételek tekintetében az ajánlásunk a tulajdonosi érték számítása, amely több okból is alkalmas a potenciális többlethozamok felmérésére, mivel

- figyelembe veszi a modellt a teljes gazdálkodási környezetet,
- figyelembe veszi az időértéket,
- stratégiai szempontból értékeli a vállalati értékteremtési folyamatot,
- pénzáram szemléletű, ebből fakadóan kapcsolódik a tőkékhez.

A modell elősegíti a stratégiai menedzsment alkalmazását, így az irodalomban tapasztalható egyes nehézségek köre is kikerülhető.

Irodalomjegyzék

1. Adams, C. A., Potter, B., Singh, P.J., & York, J. (2016). Exploring the implications of integrated reporting for social. *The British Accounting Review*, 48(3), 283–296. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2016.05.002>
2. Ahmed Haji, A., & Anifowose, M. (2016). The trend of integrated reporting practice in South Africa: Ceremonial or substantive? *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 7(2), 190–224. <https://doi.org/10.1108/SAMPJ-11-2015-0106>
3. Bárczi J. (2011): Alkalmazott vállalatértékelés. SZIE, Gödöllő.
4. Barth, M. E., Cahan, S. F., Chen, L., & Venter, E. R. (2017). The economic consequences associated with integrated report quality: Capital market and real effects. *Accounting, Organizations and Society*, 62, 43–64. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2017.08.005>
5. Bernardi, C., & Stark, A.W. (2018). Environmental, social and governance disclosure, integrated reporting, and the accuracy of analyst forecasts. *The British Accounting Review*, 50(1), 16–31. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2016.10.001>
6. [Black Sun \(2012\): Realizing the benefits. https://blogmaterialityreporting.files.wordpress.com/2014/10/iirc-black-sun-research-ir-impact-single-pages-18-9-14.pdf](https://blogmaterialityreporting.files.wordpress.com/2014/10/iirc-black-sun-research-ir-impact-single-pages-18-9-14.pdf) letöltve: 2022.04.22
7. Boros, A., Lentner, C., & Nagy, V. (2022). New aspects of sustainability: analysis of the European practice of non-financial reports. *PÉNZÜGYI SZEMLE/PUBLIC FINANCE QUARTERLY*, 67(2), 181-195.
8. Bushman, R. M., & Smith, A. J. (2001). Financial accounting information and corporate governance. *Journal of Accounting and Economics*, 32(1-3), 237–333. [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00027-1](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00027-1)
9. Caglio, A., Melloni, G., & Perego, P. (2019). Informational content and assurance of textual disclosures: Evidence on integrated reporting. *European Accounting Review*. <https://doi.org/10.1080/09638180.2019.1677486>
10. Conway, E. (2019), “Quantitative impacts of mandatory integrated reporting”, *Journal of Financial Reporting and Accounting*, Vol. 17 No. 4, pp. 604-634.
11. Cosmulese, C.G., Socoliuc, M., Ciubotariu, M.S., Mihaila, S. & Grosu, V. (2019), “An empirical analysis of stakeholders’ expectations and integrated reporting quality”, *Economic research-Ekonomska Istraživanja*, Vol. 32 No. 1, pp. 3963-3986.
12. Churet, C., & Eccles, R. G. (2014). Integrated reporting, quality of management, and financial performance. *Journal of Q4 Applied Corporate Finance*, 26(1), 56–64. <https://doi.org/10.1111/jacf.12054>
13. De Villiers, C., Venter, E. R., & Hsiao, P.-C. K. (2017). Integrated reporting: Background, measurement issues, approaches and an agenda for future research. *Accounting & Finance*, 57(4), 1–23. <https://doi.org/10.1111/acfi.12246>

14. Eccles, R. G., Cheng, B., & Saltzman, D. (2010). *The landscape of integrated reporting: Reflections and next steps*. Harvard Business School
15. Eccles, R. G., & Serafeim, G. (2015). Corporate and integrated reporting: A functional perspective. In E. Lawler, S. Mohrman, & J. O'Toole (Eds.), *Corporate stewardship: Achieving sustainable effectiveness* (pp. 156–171).
16. Fernando, K. & Hermawan, A.A. (2019), “Relative and incremental value relevance of accounting information under the integrated reporting approach: evidence from South Africa”, in Gitaharie, B.Y., Handayani, D., Setyaningrum, D. and Muzayanah, I.F.U. (Eds), Apbec 2018, Vol. 89, Atlantis Press, pp. 421-426
17. Fónagy-Árva P. (2006): A tulajdonosi érték mérése az értékközpontú vállalati irányításban. Doktori értekezés. SZIE. Gödöllő
18. Flower, J. (2015). The international integrated reporting council: A story of failure. *Critical Perspectives on Accounting*, 27(1), 1–17. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2014.07.002>
19. Frias-Aceituno, J. V., Rodríguez-Ariza, L., & Garcia-Sánchez, I. M. (2014). Explanatory factors of integrated sustainability and financial reporting. *Business Strategy and the Environment*, 23(1), 56–72. <https://doi.org/10.1002/bse.1765>
20. García-Sánchez, I.-M., Rodríguez-Ariza, L., & Frias-Aceituno, J.-V. (2013). The cultural system and integrated reporting. *International Business Review*, 22(5), 828–838. <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2013.01.007>
21. Green, W. J., & Cheng, M. M. (2019). Materiality judgments in an integrated reporting setting: The effect of strategic relevance and strategy map. *Accounting, Organizations and Society*, 73, 1–14. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2018.07.001>
22. Havlova, K. (2015), “What integrated reporting changed: the case study of early adopters”, *Procedia Economics and Finance*, Vol. 34 No. 15, pp. 231-237.
23. Huang, P., & Zhang, Y. (2012). Does enhanced disclosure really reduce agency costs? Evidence from the diversion of corporate resources. *The Accounting Review*, 87(1), 199–229. <https://doi.org/10.2308/accr-10160>
24. Jensen, J. C., & Berg, N. (2012). Determinants of traditional sustainability reporting versus integrated reporting. An institutionalist approach. *Business Strategy and the Environment*, 21(5), 299–316. <https://doi.org/10.1002/bse.740>
25. Landau, A., Rochell, J., Klein, C. & Zwergel, B. (2020), “Integrated reporting of environmental, social, and governance and financial data: does the market value integrated reports?”, *Business Strategy and the Environment*, Vol. 29 No. 4, pp. 1750-1763
26. Madarasiné Szirmai A (2021). Integrált jelentés: Útmutató kkv-k számára. Kézirat, Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest
27. Madarasiné Szirmai, A. ; Losoncz, M. ; Győri, Zs. ; Sági, J. & Hegedűs, Sz. (2021) SMEs and IR: Evidence from Hungary In: Dyczkowska, Joanna; Szirmai Madarasiné,

- Andrea; Tiron-Tudor, Adriana (szerk.) Development of Integrated Reporting in the SME Sector
28. Cham, Svájc : Springer International Publishing pp. 45-69. , 25 p.
 29. Moussa M. & Sagi J. - Brand and Firm Value (2021): Evidence from Arab Emerging Markets *ECONOMIES* 9 (1) 5-13
 30. Obeng, V. A., Ahmed, K., & Cahan, S. F. (2021). Integrated reporting and agency costs: International evidence from voluntary adopters. *European Accounting Review*, 30(4), 645-674.
 31. Lee, K. & Yeo, G. (2016), The association between integrated reporting and firm valuation. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 47(4), 1221-50
 32. Rappaport A. (2002): A tulajdonosi érték, Alinea Kiadó, Budapest
 33. Reimsbach, D., Hahn, R., & Gürtürk, A. (2018). Integrated reporting and assurance of sustainability information: An experimental study on professional investors' information processing. *European Accounting Review*, 27(3), 559–581. <https://doi.org/10.1080/09638180.2016.1273787>
 34. Sipos, L & Tóth, A (2006) A közgazdasági értelemben irracionálisnak tekintett döntések kognitív okai *MARKETING ÉS MENEDZSMENT* 40(1) 22-31.
 35. Sipos, L & Tóth, A (2005): A fogyasztói döntés közgazdasági megközelítése
 36. *MARKETING ÉS MENEDZSMENT* 39(6) 4-12..
 37. Soriya, S. & Rastogi, P. (2022), "A systematic literature review on integrated reporting from 2011 to 2020", *Journal of Financial Reporting and Accounting*, Vol. 20 No. 3/4, pp. 558-579. <https://doi.org/10.1108/JFRA-09-2020-0266>
 38. Steyn, M. (2014), Organisational benefits and implementation challenges of mandatory integrated reporting: Perspectives of senior executives at South African listed companies. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 5(4), 476-503
 39. Vitolla, F., Raimo, N., Rubino, M. & Garzoni, A. (2020a), "The determinants of integrated reporting quality in financial institutions", *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, Vol. 20 No. 3, pp. 429-444.
 40. Vitolla, F., Salvi, A., Raimo, N., Petruzzella, F. & Rubino, M. (2020b), "The impact on the cost of equity capital in the effects of integrated reporting quality", *Business Strategy and the*

Environment, Vol. 29 No. 2, pp. 519-529

41. Zhou, S., Simnett, R., & Green, W. (2017). Does integrated reporting matter to the capital market? *Abacus*, 53(1), 94–132. <https://doi.org/10.1111/abac.12104>
42. Zéman Z. & Fónagy-Árva P. (2004): A vállalati értékérési módszerek felhasználása a stratégiai teljesítménymérésnél. In: *Stratégia a vállalkozások és intézmények vezetési gyakorlatában*. Bp.: InfoCity Informatikai, Tanácsadó és Kiadó Kft., 2004. április. ISBN 963 214 968 8. 4/1.2 fejezet, 1-26 p. . ISBN 963 85920 5 2